

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 39 ja 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja ammattikorkeakoululain 14 ja 29 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 39 ja 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja ammattikorkeakoululain 14 ja 29 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 91/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Laura Hansén, opetus- ja kulttuuriministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- Suomen opiskelijakuntien liitto — SAMOK ry
- Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
- Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yliopistolain 39 ja 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia ja ammattikorkeakoululain 14 ja 29 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Covid-19-epidemian edelleen jatkuessa yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 31.7.2022 saakka. Väliaikaiset säännökset koskevat mahdollisuutta ilmoittautua poissa olevaksi ensimmäisenä lukuvuonna, jos yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa tutkintoon johtavan opiskelupaikan vastaanottanut opiskelija on estynyt aloittamasta opintojaan covid-19-epidemiaan liittyvän viranomais määräyksen vuoksi taikka muusta epidemiaan liittyvästä painavasta syystä. Väliaikaiset säännökset koskevat lisäksi poikkeusta korkeakoulujen velvollisuuteen järjestää tutkintoon johtavia opintoja ja opintojen ohjausta siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon laissa säädetyssä tavoitteellisessa suorittamisajassa, jos opetussuunnitelmaan kuuluvia opintoja ei ole mahdollista järjestää epidemian vuoksi. Tällaisista

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2021 vp

opetusjärjestelyjen muutoksista johtuvat viivästyksistä opintojen etenemisessä otetaan huomioon opiskelijan opiskeluoikeuden jatkamista koskevaa päätöstä tehtäessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Yliopistolain 39 ja 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (515/2020) sekä ammattikorkeakoululain 14 ja 29 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (516/2020) on mahdollistettu se, että korkeakoulun tutkinto-opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi ensimmäisenä lukuvuonna koronaan liittyvän opintojen aloittamisen esteen vuoksi. Lisäksi edellä mainittujen lakien nojalla korkeakouluilla ei ole velvollisuutta järjestää tutkintoon johtavia opintoja ja opintojen ohjausta lain vaatimalla tavalla, jos se ei ole koronaepidemian vuoksi mahdollista. Väliaikaiset lait ovat voimassa 31.7.2021 saakka.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi edellä todettujen lakien voimassaolossäännöksiä siten, että kyseiset lait ovat voimassa vielä lukuvuoden 2021—2022 loppuun eli 31.7.2022 saakka.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Poikkeussäännösten jatkaminen

Syksyn 2021 pandemiatilanteesta ei ole varmuutta. Jos tartuntatilanne pahenee syksyllä, se saattaa vaikuttaa korkeakoulujen edellytyksiin järjestää opetusta normaalisti ja myös heikentää opiskelijoiden opiskelu- ja harjoittelumahdollisuuksia.

Pandemiatilanne eri puolilla maailmaa vaihtelee. Syksyllä 2021 alkavan lukuvuoden aikainen mahdollinen vaikea tartuntatilanne tulee todennäköisesti vaikuttamaan kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden mahdollisuuksiin saapua Suomeen ja aloittaa opinnot normaalilla aikataululla. Tämä voi aiheuttaa opiskelijoiden tarvetta lykätä opintojen aloittamista.

Korkeakoulut ovat koronapandemian vuoksi joutuneet toimimaan hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa tulevan toiminnan suunnittelu on vaikeaa. Pandemia-ajan etäopetus on kuormittanut opiskelijoita paljon, kun opetus on siirtynyt verkkoon. Moni opiskelija on kokenut tuen ja yhteisöllisyyden tuoman turvan vähentyneen.

Pitkittynyt korona-aika lisää tarvetta toteuttaa opetusta mahdollisimman normaalisti. Yhteisöllisyyteen on kiinnitettävä huomiota sekä opetuksessa että korkeakoulun muussa toiminnassa.

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2021 vp

Valiokunta aikaisempaan mietintöönsä (SiVM 7/2020 vp) viitaten korostaa, että ehdotettujen säännösten mukaiset poikkeusmahdollisuudet opetuksen ja opintojen ohjauksen järjestämisvelvollisuuksiin on sidottu vallitsevasta epidemiatilanteesta johtuvaan esteeseen järjestää opetusta ja opintojen ohjausta laissa säädetyllä tavalla. Normaaliin opetukseen palataan heti, kun poikkeussäännösten mukaisia edellytyksiä poikkeusjärjestelylle ei ole.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 91/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 9.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikko Ollikainen r
varajäsen Johan Kvarnström sd
varajäsen Sinuhe Wallinheimo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen